

Урок 3.

Тема уроку: Українські землі в системі міжнародних відносин в першій половині XIX століття.

Алгоритм вивчення теми:

1. Прочитати текст параграфу 3 підручника, виписавши в зошит незнайомі та нові терміни;
2. Ознайомитися з конспектом уроку;
3. Опрацювати карти “Українські землі в системі міжнародних відносин” та “Україна в Кримській війні (1853 - 1856 рр.)”;
4. Виконати завдання в Листі самоконтролю.

На початку XIX століття українські землі стали ареною міжнародної політики, а саме російсько-турецьких війн та війни з Наполеоном у 1812 році.

Російсько-турецька війна 1806-1812 років: під час цієї війни українські землі виконували роль бази забезпечення російської армії людьми, транспортом та провіантом. Результатом війни стало приєднання до Російської імперії зокрема і Бессарабії, у трьох повітах якої переважають українці.

Російсько-турецька війна 1828-1829 років: активними учасниками якої стали українські козаки. Частина – Задунайська Січ, – на боці Туреччини, інша частина – на боці Російської імперії. Після ліквідації Запорізької Січі частина козаків оселяється в Причорномор’ї межиріччя Дністра та Дніпра – 1887 року з цих козаків формують Військо вірних козаків, а згодом – Чорноморське козацьке військо. Також під час війни група задунайців на чолі з Й.Гладким перейшла на бік Росії. По закінченні війни цих козаків оселяють у Приазов’ї між Бердянськом та Маріуполем, а згодом їх об’єднують у Азовське козацьке військо (1832 – 1866 роки).

Кримська (Східна) війна 1853 – 1856 роки: війна Російської імперії проти коаліції європейських держав у складі Туреччини, Великої Британії, Франції та Сардинії. Бойові дії велись у багатьох частинах земної кулі – на Балканах та на Кавказі, у Криму та на Камчатці, в акваторіях Білого, Балтійського, Чорного та Охотського морів. Українські землі знову відігравали роль тилової бази. Водночас міста на узбережжі Чорного (Одеса, Миколаїв) та Азовського (Генічеськ, Бердянськ) морів зазнають обстрілів з кораблів. Окремою сторінкою цієї війни була оборона Севастополя (13.09.1854 – 27.08.1855 років), значна частина оборонців якого як солдат та і моряків Чорноморського флоту були українцями.

Російсько-французька війна 1812 року. Українські землі займають особливе місце в планах Наполеона. Вторгнення французьких військ призвело до поділу українського суспільства на два табори – прихильників Наполеона та його противників. Об’єднувало їх одне – по закінченню війни вони сподівались на відновлення козацької автономії та козацького устрою на українських землях. Одразу після початку війни починається формування піхотних та кінних козацьких полків. Їх учасники сподівалися на звільнення з кріпацтва по закінченню війни, проте марно. У 1815 році до Російської імперії було приєднано Велике герцогство Польське, частиною якого були Підляшся та Посяння. Натомість Тернопільщина повернулася під владу Австрійської імперії.